KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 2.4.2009
COM(2009) 153 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o soobstoju gensko spremenjenih pridelkov s konvencionalnim in ekološkim kmetijstvom

{SEC(2009) 408}

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o soobstoju gensko spremenjenih pridelkov s konvencionalnim in ekološkim kmetijstvom

1. UVOD

Soobstoj gensko spremenjenih organizmov (GSO) s konvencionalnim in ekološkim kmetijstvom je neposredno povezan s praktično izbiro potrošnikov in kmetijskih proizvajalcev, da upoštevajo osebne preference in gospodarske možnosti v skladu s pravnimi obveznostmi glede označevanja gensko spremenjenih organizmov. V skladu z Direktivo 2001/18/ES o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje[1], Uredbo (ES) št. 1829/2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi[2] in Uredbo (ES) št. 1830/2003 o sledljivosti in označevanju gensko spremenjenih organizmov ter sledljivosti živil in krme, proizvedenih iz gensko spremenjenih organizmov[3], morajo biti GSO ter živila in krma, ki vsebujejo GSO, so iz njih sestavljeni ali proizvedeni, ustrezno označeni, da se omogoči osveščena izbira. To pomeni, da morajo biti proizvodi, ki jih je treba označiti kot gensko spremenjene, ločeni od neoznačenih proizvodov.

Ker so okoljski in zdravstveni vidiki gojenja gensko spremenjenih pridelkov med postopkom odobritve v celoti kriti, se vprašanja v zvezi s soobstojem nanašajo na tehnične ukrepe ločevanja in možne gospodarske posledice mešanja gensko spremenjenih in nespremenjenih pridelkov.

V skladu s členom 26a Direktive 2001/18/ES lahko države članice sprejmejo ustrezne nacionalne ukrepe na področju soobstoja za preprečevanje nepredvidene prisotnosti GSO v drugih proizvodih. Namen Priporočila Komisije 2003/556/ES o smernicah za oblikovanje nacionalnih strategij in najboljše prakse za zagotovitev soobstoja gensko spremenjenih pridelkov in konvencionalnega ter ekološkega kmetijstva[4] je državam članicam pomagati pri oblikovanju nacionalnih zakonodajnih ali drugih strategij za soobstoj.

Komisija je marca 2006 sprejela prvo poročilo o izvajanju nacionalnih ukrepov na področju soobstoja gensko spremenjenih pridelkov s konvencionalnim in ekološkim kmetijstvom[5].

Svet ministrov za kmetijstvo je 22. maja 2006 sprejel sklepe o soobstoju, v katerih Komisijo poziva:

(1) da čim prej predlaga pragove Skupnosti za označevanje semen;

---

1 UL L 106, 17.4.2001, str. 1, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1829/2003 in Uredbo (ES) 1830/2003.

2 UL L 268, 18.10.2003, str. 1.

3 UL L 268, 18.10.2003, str. 24.

4 UL L 189, 29.7.2003, str. 36.

5 COM(2006) 104 konč. in Delovni dokument služb Komisije: http://ec.europa.eu/agriculture/co-existence/sec313_en.pdf.

(2) da v tesnem sodelovanju z državami članicami in zainteresiranimi stranmi ugotovi, katere so najboljše prakse za tehnične ukrepe ločevanja in na podlagi tega razvije smernice za ukrepe po posameznih pridelkih;

(3) da poveča uporabo COEX-NET[6] za izmenjavo informacij v zvezi z ločevanjem pridelkov in ukrepi za odgovornost, vključno s čezmejnimi problemi, povezanimi s soobstojem, ter v primeru, da se ti problemi opazijo, razpravlja o možnih rešitvah;

(4) da skuša skupaj z državami članicami ugotoviti možne načine zmanjševanja čezmejnih problemov, povezanih s soobstojem;

(5) da poskuša najti trajnostne rešitve, ki so v skladu z zakonodajo EU, za področja, na katerih je zaradi kmetijske strukture in pogojev za določeni pridelek težko doseči soobstoj na ravni kmetij;

(6) da okrepi raziskave EU o soobstoju, da bi zapolnila obstoječe vrzeli v znanju in državam članicam omogočila dostop do obstoječih rezultatov raziskav;

(7) da preuči različne nacionalne sisteme civilne odgovornosti, ki se nanašajo na njihovo uporabo v primeru gospodarske škode zaradi primesi GSO v gensko nespremenjenih pridelkih, vključno s čezmejnimi primeri; da v tem kontekstu pregleda tudi posebne odškodninske in zavarovalne sheme, ki so bile razvite v državah članicah;

(8) da skupaj z državami članicami še naprej raziskuje, ali bi si bilo treba še naprej prizadevati za skupna načela v zvezi s soobstojem.

To poročilo zagotavlja pregled dejavnosti Komisije v zvezi s pooblastilom iz sklepov Sveta. Na podlagi informacij držav članic omogoča tudi pregled stanja izvajanja nacionalnih in regionalnih ukrepov na področju soobstoja.

2. MEJNE VREDNOSTI SKUPNOSTI ZA OZNAČEVANJE SEMEN

Direktiva 2001/18/ES določa možnost izvzetja serij semen iz obveznosti označevanja, če vsebujejo sledove gensko spremenjenih semen, odobrenih za pridelavo v EU, ki so pod določeno mejno vrednostjo. Komisija trenutno izvaja presojo vpliva za določitev takih mejnih vrednosti za označevanje semen, kar bo osnova za prihodnje zakonodajno besedilo Komisije. Komisija bo pri pripravi predloga prav tako upoštevala sklepe Sveta o gensko spremenjenih organizmih z dne 5. decembra 2008, in sicer da bi morale biti te vrednosti čim nižje, hkrati pa še vedno izvedljive, sorazmerne in funkcionalne za vse gospodarske subjekte, poleg tega bi morale pridelovalcem in potrošnikom omogočiti svobodno izbiro med tradicionalnimi, ekološkimi in gensko spremenjenimi proizvodi.

3. SMERNICE ZA UKREPE NA PODROČJU SOOBSTOJA PO POSAMEZNIH PRIDELKIH, ČEZMEJNI PROBLEMI IN REGIJE, V KATERIH JE SOOBSTOJ TEŽKO DOSEČI

Komisija je ustanovila Evropski urad za soobstoj (ECoB[7]), katerega cilj je pripraviti dokumente o najboljši praksi za tehnične ukrepe na področju soobstoja po posameznih

[6] Mrežna skupina za izmenjavo in usklajevanje podatkov v zvezi s soobstojem.

pridelkih. ECoB bo prav tako obravnaval možne načine zmanjševanja morebitnih čezmejnih problemov v zvezi s soobstojem in pripravil priporočila za področja, na katerih je zaradi kmetijske strukture in pogojev za določen pridelek težko doseči soobstoj na ravni kmetij.

ECoB je sestavljen iz sekretariata in strokovnih delovnih skupin za posamezne pridelke, katerih člani so strokovnjaki iz držav članic. Posvetovanje z zainteresiranimi stranmi zlasti poteka prek zadevne svetovalne skupine, ki jo je ustanovila Komisija.

Prva strokovna delovna skupina ECoB pripravlja ukrepe na področju soobstoja pri pridelovanju koruze. Domneva se, da bo dokument o najboljši praksi pri pridelovanju koruze pripravila do leta 2010.

4. MREŽNA SKUPINA ZA IZMENJAVO IN USKLAJEVANJE PODATKOV V ZVEZI S SOOBSTOJEM (COEX-NET)

Cilj mrežne skupine za izmenjavo in usklajevanje podatkov v zvezi s soobstojem gensko spremenjenih, konvencionalnih in organskih pridelkov (COEX-NET) je lajšanje izmenjave informacij v zvezi s soobstojem med državami članicami in Komisijo. Ta skupina se je dvakrat sestala leta 2006, enkrat leta 2007 in enkrat leta 2008.

5. RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI V ZVEZI S SOOBSTOJEM NA RAVNI SKUPNOSTI

V 6. okvirnem programu Skupnosti za raziskave so bili podprti trije raziskovalni projekti v zvezi s soobstojem. Projekt SIGMEA, zaključen novembra 2008, je proučeval časovni in prostorski genski tok pri gensko spremenjenih organizmih po vsej Evropi v sistemih proizvodnje semen in pridelkov z namenom določiti ustrezne ukrepe na področju soobstoja. Projekta TRANSCONTAINER in CO-EXTRA še vedno potekata, zaključena pa bosta v letu 2009.

Skupni raziskovalni center Komisije je februarja 2006 objavil poročilo[8], v katerem je analiziral potrebo po spremembah in izvedljivost le-teh v kmetijskih praksah za zagotovitev soobstoja.

6. NACIONALNI SISTEMI ZA ODGOVORNOST IN NADOMESTILA ZA ŠKODO, NASTALO ZARADI PRIMESI GSO

Zaradi primesi GSO se lahko zmanjša vrednost gensko nespremenjenih proizvodov, kar lahko povzroči gospodarsko škodo za njihove proizvajalce. Zadevni proizvod je na primer v skladu z zakonodajo EU morda treba označiti kot gensko spremenjen, kar lahko pomeni nižje tržne donose.

Primesi GSO prav tako lahko imajo specifične posledice za organske proizvode. Uredba (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov[9] določa, da se proizvodi, ki jih je treba označevati v skladu z zakonodajo Skupnosti zaradi primesi GSO, ne smejo več tržiti z ekološko oznako.

---

7 http://ecob.jrc.ec.europa.eu/.

8 ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/eur22102en.pdf.

9 UL L 189, 20.7.2007, str. 1.

Odgovornost v primeru gospodarske škode pri gensko nespremenjenih proizvodih, ki je posledica primesi GSO, je civilnopravne narave, kar je v pristojnosti držav članic. Študija[10], ki jo je naročila Komisija, je pokazala, da vse nacionalne pristojnosti zagotavljajo minimalno zaščito v primerih take škode pod običajnimi pogoji odškodninskega prava. Večina držav članic ni spremenila pogojev za uporabo splošnega odškodninskega prava v posebnih primerih, povezanih s primesmi GSO.

Vendar obstajajo razlike med splošnim odškodninskim pravom v državah članicah, ki kažejo na razlike med obravnavanjem in reševanjem morebitnih zahtevkov v zvezi s primesmi GSO. V sistemih krivdne odgovornosti je na primer potreben dokaz o kršitvi ali malomarnosti toženca, v sistemih objektivne odgovornosti pa sodba ni odvisna od vrednotenja tožencevega vedenja. Nekatere države članice so uvedle režime objektivne odgovornosti, ki se uporabljajo posebej za škodo, nastalo zaradi primesi GSO.

Poleg tega imajo skoraj vsi pravni sistemi posebna pravila glede sporov med sosedi, ki se prav tako lahko uporabijo v primeru gospodarske škode, nastale zaradi primesi GSO.

Do zdaj v nobeni državi članici še ni bilo sodnih primerov, ki bi ponazorili dejansko uporabo različnih veljavnih pravil na nacionalnih sodiščih.

Zaenkrat ni videti, da bi bilo na trgih EU na voljo zavarovanje, ki bi zajemalo tveganje primesi GSO. Vendar pa so v štirih državah članicah zavarovanje ali alternativne vrste finančnega jamstva za morebitno gospodarsko škodo zakonsko predpisani ali pa so lahko predpisani po oceni vsakega primera posebej, da se gensko spremenjeni pridelki lahko pridelujejo.

Nekatere države članice so vzpostavile kompenzacijske sklade za gospodarsko škodo, nastalo zaradi primesi GSO. Kadar so opredeljeni pogoji za plačila v shemo, se skladi financirajo s prelevmanom za pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov. Ker do zdaj iz teh skladov ni bilo plačano nobeno nadomestilo, ni mogoče presoditi, ali so zbrani prelevmani primerni za izogibanje neizkoriščanju skladov, s tem pa tudi tveganju, da nekatere škode ne bi bilo možno v celoti nadomestiti, ali čezmernemu financiranju, ki bi po nepotrebnem gospodarsko obremenila kmetijstvo z gensko spremenjenimi pridelki.

Države članice do zdaj še niso poročale o primeru gospodarske škode, nastale zaradi čezmejnih primesi GSO. Vprašanja pristojnosti v čezmejnih primerih na splošno obravnava Uredba Rim II[11].

7. PREGLED NACIONALNIH UKREPOV NA PODROČJU SOOBSTOJA

Do zdaj je 15 držav članic sprejelo posebno zakonodajo na področju soobstoja[12]. Tri nadaljnje države članice so Komisijo obvestile o svojih osnutkih zakonodaje. Komisija proučuje združljivost nacionalnih ukrepov na področju soobstoja z notranjim trgom v skladu z

---

10 http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/liability_gmo/index_en.htm.

11 Uredba (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II). UL L 199, 31.7.2007, str. 40.

12 Avstrija, Belgija, Češka, Nemčija, Danska, Francija, Madžarska, Litva, Luksemburg, Latvija, Nizozemska, Portugalska, Romunija, Švedska, Slovaška.

Direktivo 98/34/ES o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih predpisov[13].

Nobena država članica ni poročala o urejanju področja soobstoja z nezakonodajnimi instrumenti, toda v nekaterih državah članicah priprava regulativnega okvira v bližnji prihodnosti ni predvidena, saj se pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov na njihovem ozemlju ne zdi verjetno.

V nekaterih državah članicah pristojnost za področje soobstoja leži na regionalni ravni.

Ker se v večini držav članic gensko spremenjeni pridelki ne pridelujejo, programi za spremljanje uporabe in učinkovitosti zakonodaje na področju soobstoju v praksi še niso bili uvedeni. Obstoječi programi za spremljanje v nekaterih državah članicah niso razkrili nobenih negativnih rezultatov v zvezi z neupoštevanjem obveznih pravil na področju soobstoja ali označevanja.

Nobena država članica ni navedla, da veljavna pravila na področju soobstoja niso dovolj za zagotovitev ustreznih ravni ločevanja gensko spremenjenih in gensko nespremenjenih pridelkov. Države članice se niso sklicevale na noben sodni primer v zvezi s primesmi GSO v gensko nespremenjenih pridelkih, naveden pa je bil en primer v zvezi s čebelarstvom.

Razen nekaterih držav članic, ki še niso začele razvijati pristopa k vprašanju soobstoja, so se vse države članice posvetovale z zainteresiranimi stranmi o pripravi ukrepov na področju soobstoja.

7.1 Postopki obveščanja, registriranja in usposabljanja

Nacionalne določbe o obveščanju javnih organov, tretjih strani in splošne javnosti o pridelovanju gensko spremenjenih pridelkov se razlikujejo v podrobnostih. Nekatere države članice zahtevajo postopek odobritve za pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov za vsak primer posebej, druge pa od kmetov zahtevajo samo, da pristojne organe obvestijo o pridelovanju gensko spremenjenih pridelkov. Ena država članica od kmetov ne zahteva posamezne registracije pridelovanja gensko spremenjenih pridelkov.

V večini držav članic morajo pridelovalci gensko spremenjenih pridelkov obvestiti najbližje sosede, nosilce dejavnosti, ki uporabljajo iste kmetijske stroje, lastnike ozemlja, na katerem se pridelovanje načrtuje, v treh državah članicah pa tudi čebelarje znotraj določenega območja okrog polja z gensko spremenjenimi pridelki.

Javnost se o pridelovanju gensko spremenjenih pridelkov na splošno obvešča prek javnega registra, ki lahko vključuje obširne informacije o parcelah za pridelovanje, vključno z osebnimi podatki pridelovalcev in natančno lokacijo parcel, ali pa samo skupne informacije, na primer skupna pridelovalna površina na regijo ali lokalno upravno območje.

V nekaterih državah članicah morajo dobavitelji semen poročati o količini prodanih gensko spremenjenih semen in/ali kmete obvestiti o veljavnih pravilih na področju soobstoja. Nosilci dejavnosti, ki prevažajo, skladiščijo ali pakirajo gensko spremenjene pridelke, morajo biti ponekod registrirani.

---

[13] UL L 204, 21.7.1998, str. 37. Osnutek ukrepov je na voljo v javni podatkovni bazi: http://ec.europa.eu/enterprise/tris/pisa/app/search/.

Nekatere države članice zahtevajo obvezno usposabljanje za pridelovalce gensko spremenjenih pridelkov ali pa morajo le-ti pokazati dovolj znanja za izvajanje zahtevanih ukrepov ločevanja.

7.2 Tehnični ukrepi ločevanja

Večina držav članic je pripravila take ukrepe na področju soobstoja, ki preprečujejo preseganje mejne vrednosti za označevanje GSO v živilih in krmi, ki je določena pri 0,9 %. Vendar so nekatere države članice navedle, da si prizadevajo čim bolj zmanjšati ravni primesi GSO. Nekatere države članice upoštevajo, da bodo prihodnje mejne vrednosti za semena različne od nič, kar omejuje uporabo primesi iz drugih virov, ki niso semena, in zahteva strožje ukrepe ločevanja na polju.

Dvanajst držav članic je sprejelo ukrepe ločevanja za vsaj en pridelek. Prostorsko ločevanje na splošno temelji na razdaljah za izolacijo med polji z gensko spremenjenimi pridelki in sosednjimi polji z gensko nespremenjenimi in spolno združljivimi pridelki. Razdalje za izolacijo lahko ponekod delno ali v celoti nadomestijo varovalni pasovi med polji z gensko spremenjenimi pridelki in polji z gensko nespremenjenimi pridelki, na katerih se pridelujejo spolno združljivi gensko nespremenjeni pridelki, ki se spravljajo in obdelujejo kot gensko spremenjene rastline. V drugih državah članicah so varovalni pasovi obvezna dopolnila k razdaljam za izolacijo. Možna uporaba različnih obdobij cvetenja je dovoljena v dveh državah članicah.

Nekatere države članice zahtevajo obvezno posvetovanje s sosedi, v nekaterih primerih pa njihovo pisno soglasje glede pridelovanja gensko spremenjenih pridelkov, če se njihovo zemljišče uporablja za uvedbo razdalj za izolacijo.

Nacionalni ukrepi ločevanja so bili do zdaj pripravljeni za koruzo, v nekaterih državah članicah pa tudi za krompir, sladkorno peso, krmno peso, pšenico in oljno ogrščico.

V šestih državah članicah so ukrepi ločevanja polj z gensko spremenjenimi pridelki in polj z ekološkimi pridelki strožji v primerjavi z ukrepi ločevanja polj z gensko spremenjenimi pridelki in polj s konvencionalnimi pridelki. Enaki ukrepi ločevanja veljajo v nadaljnjih šestih državah članicah. Nekatere države članice določajo drugačne ukrepe ločevanja za polja, ki se uporabljajo za proizvodnjo semen.

Ukrepi ločevanja se med državami članicami razlikujejo, in sicer se na primer razdalje za izolacijo za pridelovanje koruze gibljejo med 25 m in 600 m pri konvencionalni koruzi in med 50 m in 600 m pri ekološki koruzi.

Ena država članica od pridelovalcev gensko spremenjenih pridelkov zahteva, da pri določanju razdalj za izolacijo upoštevajo območja, na katerih je razvito čebelarstvo.

Ukrepe ločevanja morajo v vseh državah članicah izvajati pridelovalci gensko spremenjenih pridelkov in nosilci dejavnosti, ki se ukvarjajo z gensko spremenjenimi semeni ali spravilom gensko spremenjenih pridelkov. Samo kadar se sosednji pridelovalci gensko nespremenjenih pridelkov prostovoljno strinjajo s skupnim izvajanjem ukrepov ločevanja, se od njih zahteva, da prevzamejo delno odgovornost. Nekatere države članice za soobstoj pri proizvodnji semen to odgovornost pripisujejo proizvajalcem semen, druge pa pridelovalcem gensko spremenjenih pridelkov.

Nekatere države članice nosilcem dejavnosti dovoljujejo medsebojni dogovor, da ne izvajajo ukrepov ločevanja svojih polj, medtem ko je v drugih državah članicah ločevanje obvezno v vseh primerih.

Nekatere države članice urejajo ločevanje med različnimi posebnimi kmetijskimi dejavnostmi (npr. pridelovanjem semen, spravilom, dejavnostmi po spravilu, prevozom, skladiščenjem), medtem ko druge urejajo samo ločevanje od sosednjih polj.

7.3 Omejitve pri pridelovanju gensko spremenjenih pridelkov

Mnoge države članice za območja pod okoljevarstveno zaščito (npr. območja Natura 2000) zahtevajo posebne postopke za pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov ali pa ga prepovedujejo. Ti ukrepi niso povezani z ukrepi na področju soobstoja in jih je treba oceniti na podlagi obstoječe zakonodaje Skupnosti.

Čeprav nekatere države članice določajo možnost za opredelitev regij, v katerih bi pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov lahko bilo prepovedano iz družbenogospodarskih razlogov, pa take regije do zdaj še niso bile vzpostavljene. O vzpostavitvi takih regij bi bilo treba uradno obvestiti Komisijo. Brez uradnega obvestila ukrepi morda ne bi bili veljavni in jih zato tudi ne bi bilo mogoče uveljavljati zoper posameznike. Določene regije v nekaterih državah članicah so se razglasile za proste GSO, toda take razglasitve so politične narave in ne pomenijo pravno zavezujočih prepovedi.

Nekatere države članice določajo možnost opredelitve regij, v katerih je mogoče pridelovati samo gensko spremenjene vrste določenega pridelka ali pa samo gensko nespremenjene vrste na podlagi prostovoljnih odločitev vseh kmetov na območju.

Štiri države članice prepovedujejo pridelovanje gensko spremenjene koruze MON810 na podlagi zaščitnih ukrepov iz zakonodaje EU v primerih novih znanstvenih dokazov v zvezi z oceno varnosti GSO. V navedenih državah članicah pridelovanje gensko spremenjenih pridelkov trenutno ni mogoče, saj je koruza MON810 za zdaj edini gensko spremenjeni pridelek, ki je na voljo za komercialno pridelavo v EU. Ti ukrepi niso povezani z ukrepi na področju soobstoja in se obravnavajo v skladu s postopkom na podlagi zakonodaje EU.

7.4 Upravne določbe

Pravila za izvrševanje in spremljanje ukrepov na področju soobstoja je vzpostavila večina držav članic, ki so uvedle zakonodajo na področju soobstoja. Vendar pa so postopke v praksi začele izvajati samo tiste države članice, v katerih se gensko spremenjeni pridelki dejansko pridelujejo.

Kršitev zakonodaje na področju soobstoja se kaznuje v nekaterih, toda ne v vseh državah članicah.

7.5 Izkušnje s komercialnim pridelovanjem gensko spremenjene koruze

Edini gensko spremenjeni pridelek, ki se trenutno prideluje v EU, je gensko spremenjena koruza MON810, ki je odporna proti nekaterim škodljivcem iz reda lepidoptera. Na podlagi informacij, ki so jih predložile države članice, je koruzo MON810 v letu 2008 pridelovalo šest držav članic (CZ, DE, ES, PT, RO, SK) na obdelovalni površini približno 100 000 hektarjev, kar je enako 1,2 % letošnje skupne obdelovalne površine za koruzo v EU27. Vendar v

nekaterih državah članicah pridelovanje gensko spremenjene koruze pomeni večji delež pridelovanja koruze (npr. več kot 20 % v ES).

Države članice na splošno menijo, da njihova nacionalna zakonodaja na področju soobstoja nima velikega vpliva na odločitve kmetov glede uvedbe gensko spremenjenih pridelkov, vendar je treba to vprašanje nadalje proučiti. Na splošno se trend giblje v smeri širitve obdelovalnih površin v sedmih zgoraj navedenih državah članicah, od katerih jih je pet uvedlo obvezna pravila na področju soobstoja.

7.6 Čezmejna vprašanja

Do zdaj je samo nekaj držav članic začelo sodelovati z drugimi državami članicami pri oblikovanju možnih ukrepov za obravnavanje čezmejnih vprašanj na področju soobstoja. Primeri čezmejnih primesi GSO niso bili dokumentirani.

7.7 Nacionalne raziskovalne dejavnosti na področju soobstoja

Mnoge države članice so poročale o raziskovalnih dejavnostih za utemeljitev ukrepov na področju soobstoja. V trinajstih državah članicah še vedno potekajo raziskovalne dejavnosti na tem področju.

8. SKLEPI

Države članice so od leta 2006 dosegle znaten napredek pri oblikovanju zakonodaje na področju soobstoja. Ta razvoj zakonodajnega okvira je potekal sočasno z zmerno širitvijo obdelovalne površine za gensko spremenjene pridelke. Vendar je proizvodnja gensko spremenjenih pridelkov še vedno nišna proizvodnja v EU, saj je v komercialni uporabi samo en gensko spremenjen proizvod, obseg pridelovanja pa je zelo omejen.

Čeprav v družbi na splošno še vedno obstajajo nasprotujoča si mnenja glede pridelovanja gensko spremenjenih pridelkov v EU, ni nobenih konkretnih dokazov o praktičnih težavah pri uvedbi gensko spremenjenih pridelkov v kmetijstvo EU. Vendar pa ta ocena temelji na dosedanjih omejenih izkušnjah s komercialnim pridelovanjem. Obsežnejše praktične izkušnje z večletnim pridelovanjem so omejene na nekatere regije v nekaj državah članicah.

Do zdaj ni bilo poročil o gospodarski škodi, nastali zaradi neskladnosti z nacionalnimi pravili na področju soobstoja ali zaradi neustreznosti samih pravil v smislu doseganja zadostnih ravni ločevanja proizvodnje gensko spremenjenih in gensko nespremenjenih pridelkov. Programi za spremljanje, ki so jih vzpostavile države članice, niso razkrili pomanjkljivosti veljavnih pravil.

Pristopi k vprašanju soobstoja v državah članicah se razlikujejo glede na upravne postopke in tehnične ukrepe ločevanja. Vendar ni prepričljivih dokazov, da razlike med zakonodajnimi okviri odločilno vplivajo na odločitev kmetov glede pridelovanja gensko spremenjenih pridelkov. Drugi vidiki, za katere se zdi, da imajo vsaj enako pomembno vlogo, so obstoj primernih prodajnih možnosti za gensko spremenjene proizvode, regionalne razlike glede možnih prednosti ali pomanjkljivosti gensko spremenjenih pridelkov v primerjavi z njihovimi konvencionalnimi ali ekološkimi ustreznicami ter družbeni dejavniki, kot so spori med sosedi in uničena polja. Pomen teh vidikov se kaže v raznoliki prostorski razporeditvi pridelovanja GSO celo znotraj držav članic z enakimi režimi soobstoja.

Razlike med nacionalnimi ukrepi se lahko vsaj deloma pripišejo regionalnim razlikam med kmetijskimi, podnebnimi in drugimi dejavniki, ki opredeljujejo verjetnost primesi GSO k drugim pridelkom. Pridobiti je treba nove izkušnje, da se lahko v celoti oceni učinkovitost nacionalnih ukrepov na področju soobstoja. Evropski urad za soobstoj bo v ta namen pripravil navodila.

Čeprav lahko različni pristopi k vprašanju soobstoja v sosednjih državah članicah povzročijo čezmejne probleme, pa v praksi takih problemov ni bilo zaslediti. Zato za zdaj ni videti potrebe po oblikovanju posebnih ukrepov za čezmejna vprašanja, povezana s področjem soobstoja.

Komisija meni, da ne bi bilo primerno pripraviti pravnega instrumenta Skupnosti, ki bi lahko vplival na nacionalne določbe glede odgovornosti za škodo, nastalo zaradi primesi GSO. Kot je razloženo zgoraj, večina razlik na tem področju izhaja iz razlik med obstoječimi nacionalnimi sistemi za odgovornost in nadomestila, ki se prav tako uporabljajo v zvezi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Te razlike še niso pokazale na potrebo po usklajevanju. Poleg tega so različne pristojnosti držav članic oblikovale individualne sisteme za vlaganje zahtevkov in različne sisteme za nadomestila. Ustvarjanje enotnih pravil za ozko področje primesi GSO lahko povzroči sočasno uporabo različnih režimov odškodninskega prava znotraj ene same države članice.

Ker očitno ni rešitev glede zavarovanja za tako škodo, se države članice spodbujajo, da proučijo možnosti za lajšanje priprave primernih zavarovanj.

V mnogih državah članicah se še vedno raziskujejo različni vidiki soobstoja, kar kaže na potrebo po nadaljnjem razvoju baze znanja o soobstoju. Srednjeročno gledano bodo potrebne nadaljnje raziskovalne dejavnosti za obravnavo ločevanja proizvodnih verig gensko spremenjenih in gensko nespremenjenih pridelkov, pri čemer ne bo zajeto samo kmetijstvo.

Ocena najboljše poti naprej za obravnavo vprašanja soobstoja mora upoštevati izkušnje s komercialnim pridelovanjem v državah članicah. Vključevati mora podrobno oceno učinkovitosti in uspešnosti uvedenih ukrepov ter analizo učinka nacionalnih ukrepov na konkurenčnost kmetov ter svobodo izbire kmetov in potrošnikov. Za zdaj ni potrebe po odstopanju od pristopa k vprašanju soobstoja, ki temelji na subsidiarnosti, in po nadaljnjem usklajevanju na tem področju.

Komisija meni, da je treba sprejeti naslednje ukrepe na področju soobstoja:

- Komisija bo čim prej zaključila gospodarsko oceno učinka v zvezi z določitvijo morebitnih prihodnjih mejnih vrednosti za semena. Komisija bo na podlagi navedene ocene predlagala ustrezne nadaljnje zakonodajne ukrepe.

- Komisija bo nadaljevala dejavnosti mreže COEX-NET za spodbujanje izmenjave informacij z državami članicami v zvezi s praktičnimi izkušnjami ter rezultati raziskav in spremljanja na področju soobstoja.

- Komisija bo skupaj z državami članicami in po posvetovanju z zadevnimi zainteresiranimi stranmi v okviru Evropskega urada za soobstoj pripravila tehnična navodila za ukrepe na področju soobstoja po posameznih pridelkih.

- Komisija bo v okvirnem programu Skupnosti za raziskave podprla nadaljnje raziskave, ki temeljijo na jasno določenih potrebah, opredeljenih v okviru tekočih ali prihodnjih pobud.

- Komisija bo leta 2012 na podlagi informacij, ki jih bodo predložile države članice, poročala o razmerah na področju soobstoja v državah članicah.